

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Physicam, siue Scientiam de Corpore naturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

II. Verior sententia superius proposit authoritate probatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95236](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95236)

CAPVT II.

Verior sententia superius proposita auctoritate probatur.

6. **I**N omni corpore naturali, atque continuo partes infinitas esse, ac tot quidem, ut quantumuis diuidantur, possint amplius semper diuidi, pro eo ac cap. precedenti statuimus, & explicuimus, docent in primis Aristoteles lib. 6. Phys. cap. 1. & 2. & alibi sæpè, atque cum eo omnes Peripatetici. In eadem sententia fuerunt olim Zeno Citricus & Stoici eius asseclæ, ut testantur Lipsius in physiologia lib. 2. dissert. 2. & Laërtius in Zenonis vita. Eam etiam opinionem secutus est Empedocles, ut præter alios testatur Lambinus in commentariis in Lucretium lib. 1. de natura rerum fol. mihi 59. Quid plura? idem opinati sunt omnes Philosophi antiqui, exceptis Leucippo, Democrito, & Epicuro, eiusque gregalibus.

7. Quod enim aliqui, atque inter eos noster Balthasar Tellez, putant, Platonem ex indiuisibilibus finitis, non verò ex partibus sine fine diuiduis continuum constitui, id & à nobis reiectum est supra tract. 5. cap. 6. & ulterius falsitatis euincitur ipsismet tanti Philosophi verbis in medium productis: nam in Parmenide sic inquit: *Propterea unum ens unum quodammodo est, & multa, totumque & partes, necnon finitum & multitudinem infinitum.* En docet, ens vnum, atque continuum cum finitate sua, quoad extensionem, & magnitudinem, habere coniunctam infinitam partium multitudinem. Idem in eodem Parmenide paulò inferius significat in hæc verba: *Præterea, si totum est principium, mediumque, & finem habebit: num totum aliquid absque iis tribus reperiri potest? At si non ex partibus in infinitum secabilibus, sed ex punctis finitis iuxta eum constaret continuum, sanè falsum esset ut quod maxime, omne totum constare debere principio, medio, & fine: quomodo enim ex iis posset, nedum deberet constare totum continuatum duo dumtaxat puncta, & non plura includens? Huc faciunt, quæ ibidem subijcit, videlicet: *Nonne multitudines, sunt in quibus non inest unum? multitudines certè. Quod si velimus intelligentia ipsa ex iis aliquid quam minimum excerpere, ammonet necesse erit illud extractum, utpote quod vnius est expert, multitudinem esse, non unum? necesse. Nonne tibi semper si consideranti ipsam secundum se ipsam alteram speciei naturam, quantumcumque illius inspexeris, infinitum multitudine semper occurret? Et maxime quidem. Quasi dicat ex partibus continui nullam extrahi posse minimam, quæ non habeat in se alias infinitas minores, in quas possit ulterius dissecari. Neque non affinia sunt, quæ in eodem lib. sic satur infra: *Itaque aliis, quam uni contingit ex ipso vno, & ex se ipsis iam in vno communicantibus alterum quiddam in ipsis fieri, quod quidem terminum inuicem præbuit, natura autem illorum secundum se ipsam, infinitatem. Manifestum est. In hunc itaque modum, alia quam vnum, tum tota, tum etiam secundum particulas, & infinitas sunt, & termino quodam participant. Ac tandem in Philebo ad infinitatem proportionalem continui cum absoluta finitudine, atque terminatione coniunctam sic respicit, ibi: *Etenim præci nobis præstantiores, diis que propinquiores hæc nobis****

oracula tradiderunt, quod cum ex vno, & multis constent vniuersa, quæ semper esse dicuntur, terminumque, & infinitum innatum habeant; oportet nobis ita ordinari, vnam semper ideam in vno quolibet generatim ponentes inquirere. Pende particulam illam, terminumque, & infinitum innatum habeant. Platonem sequuntur omnes eius discipuli, ac præsertim Cicero lib. 1. academ. quæst. ante medium ubi post multa concludit hunc in modum: *Cum sit nihil omnino in rerum natura (siue partibus vilius corporis naturalis continuè compositi) minimum, quod diuidi nequeat. Qui etiam id ipsum docet lib. 1. de finibus ibi: Ne illud quidem Physici est, credere aliquid esse minimum, quod profecto nunquam putauisset (supple Epicurus) si à Polyeno familiari suo Geometriam discere maluisset, quam illam etiam ipsum dedecere.* Hactenus Cicero.

8. Et verò non solum Philosophi Christo Domino antiquiores, verum etiam superiores ætatum Christiani ferè omnes scriptores, necnon etiam plerique recentiores continuum ex partibus sine fine diuisibilibus componi docent. Eam diuisibilitatem infinitam partium continui adeò amplectuntur Okamus, Gabriel, Gregorius, & communiter Nominales, ut omnia indiuisibilia de medio tollant. Diuisibilitati illi adeò inhaerent cum B. Thoma Thomista, & cum Scoto Scotista, ut vix sit ex vtraque familia, qui eam neget. Eandem etiam tuentur è nostra Societate Suarez, Vasquez, Toleus, Pereira, & excepto Tellezio, paucisque aliis cæteri passim omnes. Qui autem scire voluerit, quantum debeat ea sententia Philosophiæ, postquam hæc Christiana fieri capta est, is videat ingentem Christianorum Authorum seriem, quam pro ea refert eruditissimus noster Bartholom. Amicus in Phys. tract. 1. 5. q. 6. dub. 5.

9. Scio de B. Thoma, cuius autoritas tanti est, item nobis intentare Patrem Tellez nuper citatum disp. 35. Phys. sect. 2. num. 7. ad finem, ubi expressè ait, Angelicum præceptorem, iis locis quibus nobis fauere videtur, explicari posse de solo corpore sensibili & Physico; quasi hoc semper plurium diuisionum capax esse, nec nisi cum præ exiguitate sua sensibile esse definit, earum incapax censet: non vero de corpore Mathematico, ac minime sensibili, sed tantum intelligibili: hoc enim, iuxta B. Thomam, diuisionis finem posse, & debere sortiri. Minor hæc à nostro sapientissimo Tellezio dici; eum potius Angelicus præceptor diuisibilitatem, de qua loquitur, assignet corpori Mathematico, contra verò naturali siue Physico, & sensibili eam neget, & quidem adeò manifestè, ut nihil supra. En eius verba in 2. sent. dist. 30. q. 2. art. 2. corp. ibi: *Dicitur corpus Mathematicum, corpus consideratum secundum dimensiones quantitatis tantum: & hoc est corpus in genere quantitatis. Hoc enim in infinitum diuidi potest, quia in ratione quantitatis continua non est aliquid, quod diuisioni repugnet. Corpus autem naturale dicitur, quod consideratur secundum aliquam determinatam speciem, & virtutem: & hoc non potest diuidi in infinitum, quia quolibet species determinatam quantitatem requirit, & in plus, & in minus, sicut dicitur in 2. de Anima. Omnium natura constantium positus est terminus, & ratio magnitudinis, & augmenti: & ideo est inuenire minimam aquam, & minimam carnem, ut dicitur in 1. Physic. quæ si diuidatur, non erit*

erit ulterius aqua, & caro. Constat autem quod corpus humanum naturale corpus est, unde in infinita diuidi non potest, ut in infinitum generatio duret. Hec Angelicus præceptor; ex quibus patet, cum, non differentiam à P. Tellezio existimatum, sed aliam contradictoriè oppositam assignasse inter corpus sensibile, & Mathematicum, quod attinet ad utriusque diuisibilitatem. Confirmatur: B. Thomas non solum ubi proximè supra, sed etiam lib. 6. Phys. cap. 1. & 2. & 1. p. q. 48 art. 4. & 1. 2. q. 85. art. 2. & 3. contra gentes cap. 12. atque alibi sæpè docet, corpus, de quo loquitur in præsentì controuersia, esse diuisibile, non quomocumque, sed in infinitum: atqui corpus naturale, & sensibile non potest diuidi in infinitum; cum certo certius sit, nullum corpus naturale habere partes sensibiles infinitas, alioqui merito illarum esset infinitum, interminatumque versus maximum: haud igitur semo est Angelico præceptori impræsentiarum, de corpore sensibili, sed de Mathematico.

10.

Pro sententia nostra Philosophorum Ethnicorum, ac Christianorum consensu hæcenus probata, auctoritatem allego sanctorum Patrum: nemo enim eorum punctum, in quo versamur, attingit, & non puncta præsertim finita à continuo rejicit; partesque in illo infinitas non adstruit. Atque imprimis ita opinatur ingeniorum ille vertex Augustinus lib. 2. de libero arbit. cap. 8. ubi sic inquit: *Quantulumcumque illud corpusculum sit, habet certe aliam partem dexteram, aliam sinistram, aliam superiorem, aliam inferiorem, aut aliam anteriorem, aliam posteriorem, aut alias finales, aliam mediam: hæc enim necesse est, quamlibet exiguo corporis modulo inesse fateamur.* Tum sic: in contraria sententia, quam impugnamus, potest dari corpusculum, siue quantum adeo exiguum, ut duobus tribusque punctis constet: atqui in eo corpusculo, quantum non daretur dextra, sinistra, superior, inferior, &c. id enim esset, dari in illo plures partes, quam duas, vel tres: ergo in contraria opinione potest dari corpusculum non habens intrinsecè dextram, sinistram, superiorem, inferiorem, &c. contraria ergo opinio negans in continuo partes infinitas non nobis tantum, sed Augustino expressè contraria est: nostraque eam admittens infinitatem non magis nostra est, quam Augustini. Respondent aliqui cum Arriaga disp. 16. Phys. sect. 8. subf. 1. num. 92. & Quiédo controuer. 17. punct. 8. n. 4. ad finem Augustini sermonem esse, non de partibus intrinsecis, sed de partibus, seu lateribus extrinsecis, cum ait, nullum esse corpusculum adeo exiguum, quin habeat dextram, sinistram, &c. Verum hanc interpretationem nullam esse constat manifestè, nisi fallor, ex ipso contextu verborum Augustini.

11.

Corpusculum enim aliquod habere partem dextram, & partem sinistram, superioremque, & inferiorem, &c. quod dicitur ab Augustino, non est extrinsecè cingi à talibus partibus, seu lateribus, prout in alio corpore, aut corporum collectione existentibus, sed eas in se habere: quod etiam amplius patet ex particula, *in*esse, quæ quidem partes intrinsecas, non verò latera duntaxat extrinseca significat. Confirmatur, quia Augustinus eodem cap. 8. paulo superius sic inquit: *Vnum vero quisquis verissimè cogitat, profecto inuenit corporis sensibus non posse sentiri. Quicquid enim tali sensu attingitur, iam non vnum, sed multa esse conuenitur: corpus enim est, & ideo habet innumerabiles*

P. B. Lyncei Philosophiæ Tom. II.

partes. At partes habere innumerabiles, sonat ex iis intrinsecè constare, non verò tantum respicere plura latera extrinseca, præsertim numero finita, qualia sola assignant aduersarij corpusculo exiguo ex duobus tribusque punctis constanti. Confirmatur iterum, ex his, quæ eodem cap. paulò infra subiicit idem Augustinus ibi: *Cuiuslibet enim corpusculi pars dimidia, quantis duabus totum constat, habet & ipsa dimidiam suam, &c.* Fac ergo, corpus aliquod constare sex punctis; certe dimidia eius pars, nimirum moles trium punctorum, non poterit fortiri, aut continere in se aliam quantitatem dimidiam: quam enim? an duo puncta? at hæc non sunt dimidium trium punctorum, sed quid maius: an vnum punctum? at hoc non est quantitas; non ergo dimidia quantitas: quin, etsi per impossibile esset quantitas, tamen non foret dimidium trium punctorum, sed quid minus: an denique vnum punctum eiusque dimidium, siue sesquipunctum? at repugnat puncti dimidium: hoc enim esset punctum indiuisibile diuidi, & minimo minus aliquid esse possibile. Quæ cum ita sint, certè iuxta Augustinum repugnabit corpus sex tantum punctis constans: non repugnaret autem, si omne corpus non inuolueret necessario infinitas partes: eas ergo inuoluit iuxta doctrinam Augustini.

Qui etiam non solum locis nuper citatis eam infinitatem partium continui tradit, sed alibi sæpè: ac præsertim in lib. de immortalit. animæ cap. 7. ad finem ibi: *Porro autem minuitur, (supple corpus) cum ex eo aliquid præcisione detrahatur. Ex quo conficitur, ut tali detractiōe tendat ad nihilum. At nulla præcisio perducit ad nihilum. Omnis enim pars quæ remanet, corpus est, & quicquid hoc est quamlibet spatio locum occupat. Neque id posset, nisi haberet partes in quas identidem caderetur. Porro igitur infinite minui, & ideo defectum pati, atque ad nihilum tendere, quamvis peruenire nunquam queat. Quod item de ipso spatio, & quolibet intervallo dici atque intelligi potest. Nam & de his etiam terminatis, dimidiam, verbi gratia partem detrahendo, & ex eo quod restat, semper dimidiam, minuitur intervallo, atque ad finem progreditur, ad quem tamen nullo peruenitur modo. Hæcenus Augustinus. Qui eodem modo opinatur lib. 11. de Trinit. cap. 10. ad finem ibi: *Ratio docet, minutissima etiam corpuscula infinite diuidi, cum tamen ad eas tenuitates, vel minutias peruenire fuerit, quas vias meminimus, exiliores, minutioresque phantasias iam non possumus intrinsecè, quamvis ratio non desinat persequi, ac diuidere.* Idipsum etiam docet lib. 6. de musica cap. 8. verbis, quorum à nobis fiet mentio tract. sequenti.*

12.

Nostram etiam ac veriorem sententiam disertè sequitur B. Claud. Mamertus lib. 1. de statu animæ cap. 15. ibi: *Patet enim liquido, quodlibet vnum corpus paris corporis adiunctione duplicari. Esse illic sursum, deorsum, dextrum, sinistrum, anterius, atque posterius. Esse illic, pro modo magnitudinis, longitudinem, latitudinem, altitudinem. Et inferius cap. 18. Omne corpus quamlibet maximum, quamlibet minimum, habet longitudinem, latitudinem, & altitudinem, &c. quodlibet ergo corpus etiam si plausu maximum in exterioribus suis per totum tangatur, in interioribus certe non tangitur. Hinc patet, omne corpus totum simul tangi non posse, nec in vno loco esse quamlibet minimum totum posse: Vt puta gramm. papaueris, aut quolibet pars grani ipsius, quod illic non habet inferiora sua, ubi superiora sua, nec illic dextera*

13.

L 2

ubi

ubi sinistra, nec anteriora illic ubi posteriora certum est. Quæ verba consimilia sunt iis, quæ ex Augustino lib. 2. de libero arb. cap. 8. supra produximus; eodemque modo debent expendi. Rursus idem B. Claudian. lib. 2. de stat. an. cap. 3. sic inquit: *Secari omne corpus in partes potest, quarum item pars qualibet partium corporis propter unam primogeniam numeri, & unum corpus erit, & totidem partibus constabit, & perinde in partes secari poterit.* Ac paulo infra, quotalibet pars corporis corpus est. En manifestissime docet, omne corpus posse in infinitum diuidi, ad nullamque eius partem perueniri posse adeo exiguum, quin sit corpus partibus suis vltius constans.

14.

In eadem sententia, quam vt longè magis veram amplectimur, sunt Clemens Alexandrinus, Nazianzenus, Basilius tract. precedenti cap. 1 citati, quatenus aiunt, continuum non componi ex indiuisibilibus etiam inflatis: ergo iuxta eos componitur ex partibus sine fine diuiduis. In eadem etiam opinione sunt Patres Ecclesiæ, quos citabimus tract. sequenti, pro compositione temporis ex partibus infinitis. In eadem est D. Damascenus cap. 33. dialect. quatenus docet, in quouis continuo esse puncta, lineas, superficies, & profunditatem: hoc enim verum non esset, si corpus omne non haberet partes innumerabiles, sed potius numero finitas: ita siquidem possibilis foret quantitas adeo exigua, vt omnes illas tres dimensiones simul non haberet. Eandem denique opinionem insinuat Hugo Aetherian. lib. 2. contra hares. cap. 8. quatenus in continuo distinguit partes ab indiuisibilibus, seu terminis communibus, in quibus partes ipsa copulantur inuicem. Dices, Patres hæcenus allegatos loqui de partibus non realiter, sed ratione nostra diuisibilibus in infinitum. Nescius non sum P. Tellez laudata disp. 35. sect. 2. n. 7. ad eius initium hoc pacto explicare locum ex Augustino lib. 11. de Trinit. cap. 10. à nobis obiectum. Sed & scio, huic explanationi locum esse non posse, si attente legantur verba tum Augustini, tum etiam aliorum Patrum à nobis superius allegata, & quidem ob id allegata oculisque subiecta, ne non lecta sic explicarentur. Ac profecto, quod attinet ad Augustinum, cum citato cap. 10. libri vndecimi de Trinitate dicat, rationem non fingere, sed docere, corpus omne in infinitum diuidi posse; non video, quomodo ibi possit exponi de infinita diuisibilitate partium continui non realiter tali, sed tantum per rationem nostram ficta, aut apprehensa. An quia Augustinus dicit ibidem, *rationem renunciare infinitatem numeri, quam nulla visio corporalia cogitantis apprehendit*; hoc est nullum esse numerum, quo non possit dari alius sine fine maior; an inquam propterea existimandum est, Augustinum loqui de infinitate Syncategorematica non realiter possibili, sed tantum apprehensa atque conficta? Nugæ: similiter ergo in præsentia, &c. Fac tamen, cum Augustini locum qualis qualis explanationis esse capacem: at quid dicent Tellez, & Aduersarij ad cætera eius, aliorumque Patrum testimonia, vsque adeo, me iudice, manifesta, vt nullum dubitationi locum relinquunt?

CAPVT III.

Verior sententia duabus rationibus probatur:

15. Quorum prior sic habet. Corpus naturale continuum aliquas habet partes actu distinctas, & vbicatas: at non sola puncta finita Physicè, & Mathematicè indiuisibilia; nec puncta finita Physicè quidem indiuisibilia, sed puncta finita Physicè generis: ergo partes infinitas, infinitæque diuisibiles. Antecedens quoad vnā, alteramque eius partem in superioribus abundè probatum manet: consequentia autem est manifesta. Posterior ratio pro nostra ac veriori sententia est: quia, admissa infinita, quam adstruit, diuisibilitate partium continui, facile euanescent difficultates omnes, quæ in hac materia alioqui videntur insuperabiles.

16. Atque in primis iuxta eam optimè exponi potest, quatenus partes continui, quamuis se realiter ac verissime tangant, ob id tamen non penetrentur inuicem. Nimirum nulla pars earum secundum se totam tangit aliam etiam secundum se totam: quia, cum signata quacumque duplici parte alterutra sit vltius in alias minores diuisibilis; datur locus, vt ambæ se, & non secundum se totas tangant. Aut paulò aliter: vt vna pars continui aliam adæquate tangat, prout ad penetrationem oportet, necesse est, vt altera alteri omnino immediata sit, nullaque pars interjiciatur ambas: at nulla pars est ita alteri immediata, vt alia eas interjecta non sit: cum enim ab alterutra earum vna medietas vnare quartam abscondi possit; sanè hoc, quod abscondi potest, & ab vtraque parte inadæquate distinguitur, inter vtramque mediat, & interjicitur.

17. Dices, Omnes partes continui inuicem immediate sunt: ergo aliqua pars earum adeo exigua assignari poterit, vt alteri immediata sit, & nihil inter vtramque interponi queat: hæc ergo pars cum altera penetraretur. Respondeo, sicut omnes creaturæ Deo immediate sunt, ita vt inter earum collectionem, & Deum creatura vlla interjici nequeat; & tamen nulla creatura in particulari sumpta Deo adeo immediata est, quin inter eam, & Deum interponi possit alia creatura magis perfecta: ita similiter omnes continui partes collectim sumptæ se tangere, sibi que immediata esse possunt, quin tamen inter illas assignari possit vlla destinata pars, quæ alteram secundum se totam tangat, & sit prorsus immediata. Reliqua argumenta Philosophica, quæ ex velocitate & tarditate motus localis emergunt, tractatu sequenti soluentur, cum sermo fuerit de compositione temporis.

18. Argumenta autem Mathematica, quæ aduersariis negotium facessunt, ex eo procedunt, quod continuum ponatur punctis constare finitis: quare admissa nobiscum Aristotelica infinitate partium continui nullius esse possunt momenti. Duo tamen sunt, quæ contra Aristotelè vtrumque; & non sine aliquo ad speciem fundamēto retorqueri possunt: nimirum; quod circulum inferiorem rotæ eius circulo superiori æqualem esse contendit, & quod similiter lineam costæ æqualem esse tincæ diametrali ostendit. Siquidem in sententia etiam Aristotelis, aut infinitæ lineæ rectæ, quæ à singulis punctis circuli superioris ad centrū descendunt, in aliquo puncto circuli inferioris vsquā cōiungunt; & ita non rectæ erunt, sed potius in litteram Pythagoræ bissectæ: aut in aliquo puncto circuli inferioris nusquam binæ